

חוגינו

גיליון כ"ח

פרשת

ויחי

תשפ"ד

יו"ל ע"י צעירי חוג חתם סופר זכרון מאיר ב"ב

זמני התפילות לשבת

שחרית.....7:30

מנחה גדולה.....12:30

מנחה קטנה.....4:13

מעריב מוצ"ש.....5:27

זמני התפילות לחול

שחרית.....7:00

מנחה.....4:40

שיעור משנה ברורה

מעריב.....5:20

לקבלת הגיליון במייל

ולכל ענייני הגיליון

choogainoo@gmail.com

מתורת רבותינו

בך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה [מח,כ]

מקשה רבנו הכתב סופר למה מקדים בברכה אפרים למנשה, הלא סדר הברכה מלמטה למעלה וכיון שאמר כאפרים איך יברך אח"כ כמנשה. ומתוך שאפרים היה גדול בתורה וגדול שמושו ולמודו לפני יעקב, ומנשה עסק בצרכי הבית, והנה שניהם כאחד אי אפשר, וצריך יששכר וזבולון תמיד, ויששכר בבחינת אפרים וזבולון בבחינת מנשה, והנה מי שאינו כאפרים ולא הצליח בלימודו יוכל להיות כמנשה לפרנס עצמו בצדק ולהחזיק עניים ולומדי תורה, והנה כל איש מישראל מחויב לחנך בנו לתלמוד תורה אולי יצליח ויגדל בתורה ולא כל אדם זוכה לכך כי אלף נכנסים לבהמ"ד ואחד יוצא להוראה, ועכ"פ יראת ה' על פניו ויעסוק במסחרו בצדק וביושר. וזה שמברך אב לבנו 'ישימך אלוקים כאפרים' שיהיה כאפרים, או אם לא יזכה להיות כאפרים יהיה עכ"פ 'כמנשה' עוסק בצרכי העולם ויהיה צדיק כמותו.

שובבי"ם – ת"ת

כתב הלבוש [סי' תרפ"ה] יש מקומות שנוהגין בשנת העיבור לקבוע תענית בכל יום חמישי לפרשיות שובבי"ם ת"ת. וכתב כמה טעמים לזה. ובבאה"ט [שם] הביא מהאריז"ל על מסוגלות ימים אלו לתיקון ותשובה. וכן האריך בזה השל"ה.

רבינו החתם סופר נהג להתענות בשובבי"ם בכל יום חמישי. וכך היה המנהג בפרשבורג לקבוע יום תשובה בימי החמישי של שובבי"ם וכמו שכתב הדיין הגאון ר' לייב פרידמן זצ"ל בספרו שו"ת הריב"ד [חאו"ח סי' ב'] המנהג פה בקהילתנו ק"ק פ"ב לקבוע השובבי"ם ליום ה'. וכן נהגו בהשפעת רבינו החת"ס ברוב קהילות אונגארן. ובשנת תק"ע בעת המלחמה בפרשבורג כתב רבינו החת"ס בספר הזכרון 'ויום ה' פרשת שמות שהיה תענית שובבים התענו רוב או כל בני הק"ק'.

בימי חורפו נהג רבינו החת"ס לדרוש בימי השובבי"ם, אך ברבות הימים נאבדו כל כת"י אלו, ובדרשות חתם סופר בא בדפוס רק דרשה אחת שנשא רבינו החת"ס ביום ה' פרשת שמות בשנת תקנ"ד בק"ק דרעזניץ, ובתוך הדברים כתב שם: והנה עתה הזמן גרמא בימים האלו ימי שובבי"ם בשנת העיבור אשר קבעו לנו קדמונינו לפשפש בהם במעשינו וכו'.

מנהג אבותינו בידינו. בקהילתנו הק' נהוג בשנת העיבור לומר בימי החמישי הסליחות המיוחדים לשובבי"ם – ת"ת, בתפילת שחרית בחזרת הש"ץ בברכת 'סלח לנו' (כמנהג הקדמונים לומר הסליחות בברכת 'סלח לנו' בחזרת הש"ץ).

מנהג ליל 'ניטל'

נהגו באשכנז שלא ללמוד תורה בליל חגם המכונה 'ניטל'. בטעם הדבר הביא רבינו החתם סופר [אגרו"ס ב'] ששמע מרבו ר' נתן אדלר שהוא משום אבילות, כמו שאין לומדים בט' באב משום אבילות על החורבן, כך באותו הלילה אנו אבלים על לידת אותו האיש. ונתקשה בזה החת"ס דלא מצינו שחצי לילה אסור וחצי לילה מותר והרי בניטל נהגו ללמוד מחצות. ולכך כותב החת"ס טעם אחר כי הגויים נייעורים בליל חגם והולכים בחצות לבית תיפלתם ואם היו ישראל ישנים באותה שעה היה מתעורר מזה קטרורג, ולכך הנהיגו חכמי הדורות שלא ילמדו בתחילת הלילה וממילא ילכו לישן ויקומו בחצות להשלים תלמודם שלא למדו בתחילת הלילה.

סיפר הגאון ר' עזריאל ראזנבוים שליט"א ר"מ בישיבת גייטסהעד כי בזכרונו משנות ילדותו בבודפשט בליל 'ניטל' בחצות הלילה היה לילה כיום יאיר וכל הרחובות נתמלאו בגויים ההולכים לבית תיפלתם וכמו שכתב החת"ס, אולם בזמנינו שגם הגויים כבר אינם נוהגים כן א"כ בטל הטעם.

בארץ ישראל ידוע שהורה רבינו מהרי"ץ דושנסקיא כי אין שייך מנהג זה בא"י, וכן נהג אחריו רבינו בעל 'שבט הלוי'. תלמידי רבינו מהרי"ץ דושנסקיא מספרים כי פעם באמצע שיעור בליל ניטל העיר אחד התלמידים כי ניטל כעת, ורבינו המשיך בשיעורו כרגיל, אך כמה דקות קודם הזמן הקבוע של סיום השיעור סגר הגמרא והפטיר 'מזאגט סאיז ניטל'...

מתוך "ידיעות החוג" משנת תשי"ד

בהוצאת: האחד הארצי של חוגי חתם סופר תל-אביב, ת. ד. 570 פנימי - לחבר החוג

רבנו אברהם שמואל בנימין סופר בעל ה"כתב סופר" ז"ע

כסדה לידתו נמקד בעש"ס למקדו בחור רבן של יריאל, ריעא מיומא - אביו קודש ה' הח"ס אמר לילדת בחבלי לידה אל תראו גם לו בן - הוא יציר לגדולה - וזהו קודשו דבר מתוך קודש ה' כדבריו משו כי הו' יהי לנו.

רבניו דפיס הוציא לפועל את כל אשר רחשו אלפס ורבותו ביהדות אונגרו כיום שנפל פאר ראשם ככל- או ה' בעל ה"ס - הרב"ד הישיש רבנו דניאל פרוטסיץ ז"ע גצה בבני' לפני ארון הקודש של קודש ה' הח"ס - ביום השאיר לנו משה רבנו ברא כרעי' דאבותיו של ישראל יהיו לנו לראש ולא ביה דין לראש שתמבא ועשו כל הקהל מקודשו מקודש ביה קדושה ראשונה קדושה לשעתו של הכ"ס תלמידו הח"ס נאספו לשמעי שערי רבם אשר עוררו צערי בן עשירים וכמה ויקבלוהו לאב בחכמה ורן בשנים קודש ה' הח"ס האיר את פני הישיבה בבלמדיד באוני מנציק ארץ אשר הם ידעו והבינו את ערך רבם כמלאך ה' דומה - ורבונו עלה ה"ס עלה ונתעלה ואמו עמו ישיבתו הקדושה. ספר הגאון הצדיק רבנו מרדכי ל"ב וינקדו אב"ד ז"ע מאת בעל שו"ת לבוש מרדכי רב רב אברהם שאר זצ"ל אב"ד קובנצ'סדורף (אח"כ מרא דארעא קדישא בעש"ס ז"ע) בעל שו"ת אהל אברהם - והוא מגדולי זקני תלמידי קודש ה' הח"ס. ויען ויאמר רבנו הרב מ"ב כלום איננו מתקנא במלך מה הרבנות של רב המעשרות - ואפילו בישיבה איננו מתקנא - קנאה יש כ שהר"ד זוכה למל- קדישא כמו רבני יוסף חיים זוננפלד (אח"כ מרא דארעא אב"ד טאבוויש שוראן - בונהארט - טאטמאר בעל שו"ת זכורו יודא, ובעט יודא ועוד) האונים הצ"ד יקום הגאון דור או צערי ימים ומאורי ישראל ראו בהם נושאי דור ה' העתיד.

בשניה יותר מפוארת שמה שזיהה בימי קודש ה' הח"ס - יש לו ביה תלמידים חסידים ומפלים בתורה שימת לימודו של רבנו בעש"ס הייתה הכשרה עומד בשיעור וכתובין ומסביר הלכות מתוך ספרים גדולים בהיקף ובהוריו כבנים נתינתן - תורה נהרבה ונבדו התורה עלה ופי שוכה לנכנס לבית מדרשו מתוך מאור תורתו וקדושתו. הרבה תולדות נהרשו אל ידו, כי בעל עבודה ה' בעש"ס ותלמידי מתוך התלבוות צעומה כל ימיו בכסאביתם כאבים וחסידים. קצות הארץ פנו אל ראש הגולה בולכה ועצה - והליכה ה' לרבנו בעש"ס לעבודת הקודש לענות לשואלי הלכה מפיו, אמנם ששמים אמור עלה על כל הארץ כי ראש לכל שבמי ישראל רבנו בעש"ס, ועליו לשאת את המטה של כל יהדות אונגרו ולא לבד עול קהילתו וישיבתו משאת נפשו.

משהויה כרם ה' מושכי אור למיניהם שנוצרו והרימו בימי קודש ה' הח"ס נקטעו באונגרו מבעתו של אותו זמן קודש ה' הח"ס - אח"כ ואב"ד אב"ד אשר של ידיונתו הוציא לפועל את כל אשר רחשו אלפס ורבותו ביהדות אונגרו כיום שנפל פאר ראשם ככל- או ה' בעל ה"ס - הרב"ד הישיש רבנו דניאל פרוטסיץ ז"ע גצה בבני' לפני ארון הקודש של קודש ה' הח"ס - ביום השאיר לנו משה רבנו ברא כרעי' דאבותיו של ישראל יהיו לנו לראש ולא ביה דין לראש שתמבא ועשו כל הקהל מקודשו מקודש ביה קדושה ראשונה קדושה לשעתו של הכ"ס תלמידו הח"ס נאספו לשמעי שערי רבם אשר עוררו צערי בן עשירים וכמה ויקבלוהו לאב בחכמה ורן בשנים קודש ה' הח"ס האיר את פני הישיבה בבלמדיד באוני מנציק ארץ אשר הם ידעו והבינו את ערך רבם כמלאך ה' דומה - ורבונו עלה ה"ס עלה ונתעלה ואמו עמו ישיבתו הקדושה. ספר הגאון הצדיק רבנו מרדכי ל"ב וינקדו אב"ד ז"ע מאת בעל שו"ת לבוש מרדכי רב רב אברהם שאר זצ"ל אב"ד קובנצ'סדורף (אח"כ מרא דארעא קדישא בעש"ס ז"ע) בעל שו"ת אהל אברהם - והוא מגדולי זקני תלמידי קודש ה' הח"ס. ויען ויאמר רבנו הרב מ"ב כלום איננו מתקנא במלך מה הרבנות של רב המעשרות - ואפילו בישיבה איננו מתקנא - קנאה יש כ שהר"ד זוכה למל- קדישא כמו רבני יוסף חיים זוננפלד (אח"כ מרא דארעא אב"ד טאבוויש שוראן - בונהארט - טאטמאר בעל שו"ת זכורו יודא, ובעט יודא ועוד) האונים הצ"ד יקום הגאון דור או צערי ימים ומאורי ישראל ראו בהם נושאי דור ה' העתיד.

בשניה יותר מפוארת שמה שזיהה בימי קודש ה' הח"ס - יש לו ביה תלמידים חסידים ומפלים בתורה שימת לימודו של רבנו בעש"ס הייתה הכשרה עומד בשיעור וכתובין ומסביר הלכות מתוך ספרים גדולים בהיקף ובהוריו כבנים נתינתן - תורה נהרבה ונבדו התורה עלה ופי שוכה לנכנס לבית מדרשו מתוך מאור תורתו וקדושתו. הרבה תולדות נהרשו אל ידו, כי בעל עבודה ה' בעש"ס ותלמידי מתוך התלבוות צעומה כל ימיו בכסאביתם כאבים וחסידים. קצות הארץ פנו אל ראש הגולה בולכה ועצה - והליכה ה' לרבנו בעש"ס לעבודת הקודש לענות לשואלי הלכה מפיו, אמנם ששמים אמור עלה על כל הארץ כי ראש לכל שבמי ישראל רבנו בעש"ס, ועליו לשאת את המטה של כל יהדות אונגרו ולא לבד עול קהילתו וישיבתו משאת נפשו.

משהויה כרם ה' מושכי אור למיניהם שנוצרו והרימו בימי קודש ה' הח"ס נקטעו באונגרו מבעתו של אותו זמן קודש ה' הח"ס - אח"כ ואב"ד אב"ד אשר של ידיונתו הוציא לפועל את כל אשר רחשו אלפס ורבותו ביהדות אונגרו כיום שנפל פאר ראשם ככל- או ה' בעל ה"ס - הרב"ד הישיש רבנו דניאל פרוטסיץ ז"ע גצה בבני' לפני ארון הקודש של קודש ה' הח"ס - ביום השאיר לנו משה רבנו ברא כרעי' דאבותיו של ישראל יהיו לנו לראש ולא ביה דין לראש שתמבא ועשו כל הקהל מקודשו מקודש ביה קדושה ראשונה קדושה לשעתו של הכ"ס תלמידו הח"ס נאספו לשמעי שערי רבם אשר עוררו צערי בן עשירים וכמה ויקבלוהו לאב בחכמה ורן בשנים קודש ה' הח"ס האיר את פני הישיבה בבלמדיד באוני מנציק ארץ אשר הם ידעו והבינו את ערך רבם כמלאך ה' דומה - ורבונו עלה ה"ס עלה ונתעלה ואמו עמו ישיבתו הקדושה. ספר הגאון הצדיק רבנו מרדכי ל"ב וינקדו אב"ד ז"ע מאת בעל שו"ת לבוש מרדכי רב רב אברהם שאר זצ"ל אב"ד קובנצ'סדורף (אח"כ מרא דארעא קדישא בעש"ס ז"ע) בעל שו"ת אהל אברהם - והוא מגדולי זקני תלמידי קודש ה' הח"ס. ויען ויאמר רבנו הרב מ"ב כלום איננו מתקנא במלך מה הרבנות של רב המעשרות - ואפילו בישיבה איננו מתקנא - קנאה יש כ שהר"ד זוכה למל- קדישא כמו רבני יוסף חיים זוננפלד (אח"כ מרא דארעא אב"ד טאבוויש שוראן - בונהארט - טאטמאר בעל שו"ת זכורו יודא, ובעט יודא ועוד) האונים הצ"ד יקום הגאון דור או צערי ימים ומאורי ישראל ראו בהם נושאי דור ה' העתיד.

הוא ה' הח"ס - ביום השאיר לנו משה רבנו ברא כרעי' דאבותיו של ישראל יהיו לנו לראש ולא ביה דין לראש שתמבא ועשו כל הקהל מקודשו מקודש ביה קדושה ראשונה קדושה לשעתו של הכ"ס תלמידו הח"ס נאספו לשמעי שערי רבם אשר עוררו צערי בן עשירים וכמה ויקבלוהו לאב בחכמה ורן בשנים קודש ה' הח"ס האיר את פני הישיבה בבלמדיד באוני מנציק ארץ אשר הם ידעו והבינו את ערך רבם כמלאך ה' דומה - ורבונו עלה ה"ס עלה ונתעלה ואמו עמו ישיבתו הקדושה. ספר הגאון הצדיק רבנו מרדכי ל"ב וינקדו אב"ד ז"ע מאת בעל שו"ת לבוש מרדכי רב רב אברהם שאר זצ"ל אב"ד קובנצ'סדורף (אח"כ מרא דארעא קדישא בעש"ס ז"ע) בעל שו"ת אהל אברהם - והוא מגדולי זקני תלמידי קודש ה' הח"ס. ויען ויאמר רבנו הרב מ"ב כלום איננו מתקנא במלך מה הרבנות של רב המעשרות - ואפילו בישיבה איננו מתקנא - קנאה יש כ שהר"ד זוכה למל- קדישא כמו רבני יוסף חיים זוננפלד (אח"כ מרא דארעא אב"ד טאבוויש שוראן - בונהארט - טאטמאר בעל שו"ת זכורו יודא, ובעט יודא ועוד) האונים הצ"ד יקום הגאון דור או צערי ימים ומאורי ישראל ראו בהם נושאי דור ה' העתיד.

הוא ה' הח"ס - ביום השאיר לנו משה רבנו ברא כרעי' דאבותיו של ישראל יהיו לנו לראש ולא ביה דין לראש שתמבא ועשו כל הקהל מקודשו מקודש ביה קדושה ראשונה קדושה לשעתו של הכ"ס תלמידו הח"ס נאספו לשמעי שערי רבם אשר עוררו צערי בן עשירים וכמה ויקבלוהו לאב בחכמה ורן בשנים קודש ה' הח"ס האיר את פני הישיבה בבלמדיד באוני מנציק ארץ אשר הם ידעו והבינו את ערך רבם כמלאך ה' דומה - ורבונו עלה ה"ס עלה ונתעלה ואמו עמו ישיבתו הקדושה. ספר הגאון הצדיק רבנו מרדכי ל"ב וינקדו אב"ד ז"ע מאת בעל שו"ת לבוש מרדכי רב רב אברהם שאר זצ"ל אב"ד קובנצ'סדורף (אח"כ מרא דארעא קדישא בעש"ס ז"ע) בעל שו"ת אהל אברהם - והוא מגדולי זקני תלמידי קודש ה' הח"ס. ויען ויאמר רבנו הרב מ"ב כלום איננו מתקנא במלך מה הרבנות של רב המעשרות - ואפילו בישיבה איננו מתקנא - קנאה יש כ שהר"ד זוכה למל- קדישא כמו רבני יוסף חיים זוננפלד (אח"כ מרא דארעא אב"ד טאבוויש שוראן - בונהארט - טאטמאר בעל שו"ת זכורו יודא, ובעט יודא ועוד) האונים הצ"ד יקום הגאון דור או צערי ימים ומאורי ישראל ראו בהם נושאי דור ה' העתיד.

עלמה. בן רבנו חיים האבאן רבי יצחק ל"ב סופר בעל ספר סודי וצ"ל גי'א כולל אה"ק לגליעו'ן נשתד' לשים לבית גביר וקבלת'ה תמני פולין כגביר ובקר' ר"ב.

רבי ששון פאלד ז"ל א"א רבנו ר"א ור"א אה"א צ"ל.

קברו ע"י קבר א"א רבנו ר"א חיים הרי"ב אה"א ר"ב מלכות זו עלמה לרבי: חיים הרי"ב אה"א ר"ב א"א בראית גופו הקדוש — קהילתו שבתה השני'ה לאלאים שואלים — ועל כולם פלחמה כהנה זו בית נוסחה אשר רבנו הקדוש לא הרפה ממנה ליעזב כ"כ הדבר עמו בראש הירך עשה הוציא. ורמב"ם ר"ב בהחיל ה' — וכל כבוד הנהיה וכאפי הירך לקדו'הו מאצט עבדוהו הקדושה הוא בן המשיח וש' — אבל כבוד ירד על ישראל מקדוהו הוא בא"א זקנים כ"כ כהמלכודים צעירים — ורמב"ם אה"א ר"ב מולו המיעה השמעה ונאון האנשים מנאן דמילי ה' — כנא רבנו יוסף שאל נמנו'הו ז"ע אב"ד לוב בעל ז"ע שאל ונשיב יצא האבל המסר גדול על רבנו הקדוש בעל כ"ס ז"ע וכן המשיח דגודא בעל דברי חיים האון הקדוש רבנו חיים המרש"ס — ז"ע אב"ד אצא המשיח קלו'י בבורי ועוד כמה — אן בר א"א ע"כ נכמה כי רבנו רבנו הנאון בעל כ"ס סופר ז"ע נמנה על מקדוהו הוא המשיח את אב"ד אבותיו רבנותו הקדושים החלו במהרה ויראה משה ר"ה — לזכות יהדות אה"א.

ספר' דבי רב רבנו בנימין ז"ע: שרת סבא סופר על ד' חלקי שי'ע המוקדש בסבת בורות וצ"ל שישט' סמלא ומנון בהיו של כהנים ז"ע, הודשו כי"ס ב"ב גי'ר ועוד רדעים לכל בר בר. ב"ב כ"ב מנחה קדושה ספר סופר על דרך העיו'הו ש' סלל רבנו קלו'י הירך ה' כ"ס סופר על דרך העיו'הו באצת לרבי אל לב כל קוד' ככל מצד עין המנון זהה המוקדש. רעיו'הו נשכחים והבאים הירד' סבר אלים ומשכיס לב לאנשים שמשכים ע"כ כנולד פ"ה יתלכו וממנו אמשי ליראה משה סמ את ר"ב פעלת ז' סופר על הא"י על רבנו הבור ה' בעל סבא סופר. זכרון ינו עלינו.

ל"א חילל את הקדש — והכינו חכמי ישראל א"ס כי מזור היה המעשה הזה. ע"כ גם הוכן היה שוב החזיל לבקש אבל כולם הוציאו שהוא יותר מדי משמעי' בזה ולא ירדו פטר הדבר — אז בקש שיתפלה א"א מקדוש המלה מנהי' כי אילי נעתה המלה מנהי' — בנינים בנינים רעו'הו עומד ביות ותפלה. ויתפלה רבנו בעי"ס אה"א מרעו'הו הכבו מבורה על שולח'הו והלה ע"ד עי"ב בהשילה — היו כנא'ה שהחליטו ז"ל'ן על המלות הדבר.

רק יצא הנה המלה השמיע' נכמה המסורה רבי ית המשיח השקל לרועלה לבי נאורה מטבי' כי נפא'ה שעה נשטתה את כפת המלות. הסוד כי זאת היא המשיח השקל — אה"א פ"ה הצדקים כי ב"ה שמעו לקול הצעת אה"א בכה"ר'ם ולא חסדו היו בכבוד רב"ן.

שאלו את המשיח מה ראות כנה לעשות — הציא מסכתו המשיח השקל כניסו — גם אני החנניה לזכות במטה'ה זו לזרואתו לכה"ס ישראל משיח השקל אבל מנין שרבו בעי"ס קטנו לא אה"א דבר, א"ה מה היה לו המשיח למצוא בכ"ס הלא ה' ש' כבוד רבנו בעי"ס ה"י נהגלו בהלמד'ים אה"א. על זה המהלך'ה שלא אה"א שחיי ויחלל ש' רבנו חיים — והמה"ק קני' גאוג' א"ל לזאת ע"ד כמה חיים — חסיה המהלכ'ים בכבוד רבנו רבנו חיים. שולחניו חסיה ומתפלל'ים בכבוד רבנו רבנו חיים. א"ה רבנו בעי"ס האון מהכניס דודא' חכם כולל רבנו שחיינו סופר ז"ע אב"ד קראק' קרא בהחב"ס א"ה רבנו בעי"ס לרנא דכו"ל ה' קול ה' קראק'. בכל מקום שע"י בעי"ס נמקל בכבוד מלכ'ם ויר' ויש בהחב"ס קראק' פ"ה בא המשיח כ"ס מלא לוד'ה מקלו'הו ויראהו בא למהרה. ומה"ק נכ"ס ונשבת שאלוה'הו ירד לפני המלה בקראק' בהחב"ס של יב"ע. מנהי עמוקת — חכמי קראק' מצאו ברבנו לריות עצא'הו והשמעו רבנו המשיח דברי אה"א והמלה גלו'ה להדיח'ים קופצים בראש — בנחת ומקדושה השמיע דברי קדשו שהשארין רד'ם עז בקראק' ונשמעו בכל חסדי'הו ויקרא דאוריית'ה

ה ז נ ה

במרוצת' פ' שמות בשעה 7.30 התקיים אירעה בהנה חיים בני-ישראל מסכת מלחמה דמלכה בה ירצו הרב האבאן רבי שמואל הלוי ואונן שליטי-א"א והר"ד זלמן שרייב"ר ז"ע על כנולד ה"כ"ח-סופר" ז"ע (אשר יצא'הו דה"חילא הוא בעש"ס פ' שמות)

הקהל הנכבד מוזינו

ההנהלה

בשיבתו הקדושה הלמד'ים חסידים ומתפללים הורה העמיד את העמיד — רבנו יוסף חיים זונפלד ז"ע מרא דארצי קייסא כל דבר ה' לפי רוח רבו רוחו המקדוש רבנו יקראו גיראו'הו אב"ד סמאר' ז"ע שר' הירך וקדושה ויראה משהו בלפי המשיח אשר ישיבה'הו אל פסקא משיח'הו אה"א כל גאוג' וצדוקי א"ה אונג'ן אשר רבנו ר"א אה"א ר"ב בשיע"י שישבעו על ריבוי בעי"ס. בעל גילוס אלו'הו האון מה"ק פוסק אב"ד יסוד'הו ז"ע רבנו זלמן ש"פצר רב בווי'ע ירשיש'הו, האון חסיד רבנו בעל שרונ'ה המנו'הו רבי חיים כ"ס אב"ד צירא ז"על האון חכ"ב ה"ך רבנו ערמ' בלום ז"ע בעל בית שער'ים, האון רבי עקיבא יוסף שרדנמ'ן ז"ע בעל לב המבר' בעיר"ס ירושלים האון הקדוש בעל כרס שמואל אב"ד אב"ד דורף האון ננו מלך בעל בר אר' על פ"ס שבת אב"ד בעש"ס ז"ע האון רבי שלום זלמן ברי"ע אב"ד דקולית יראים ספ"ר'הו האון הקדוש רבנו ששון פולק בעל יוד'ר ששון ז"ע אב"ד בנה"א'הו ועוד ועוד נמנו לעש"י דברי גבירי כוח שהשמידו מורת רבם על חלק.

אשר אונג'ן ארץ יסוד ואשר קדוש ה' חצ"ה. גאוג' אונג'ן תלמיד רבנו בעל סופר ז"ע. החזינו עברה לישנה לעשרת יקדוהו אונג'ן וא"ה אה"א חצ"ה לזרואתו מבור שחה.

רבנו בעי"ס ידע בחזון מכות המלכות כדבריו דחפ' ה' ב"ב יקלו וע"כ ששמה לכבוד המאורע הגדול לזכ"ר הורו ולגדולי המלוד'ה הודאה לז' שהמ"ס לע"י לריות עובדי ה' כסוב ל' מלכי רבנו חז"ה ל"ה שמכנה משיח השקל שקבלו ע"ד רבנו שער'הו כה"ר'הו חסיד שבהנה'הו רב' נתן אה"א ז"ע והשילה בורות קדוש הבשר המשיח האנשים הצדקים על מטבי' זו ובהח'הו היא עברה מיד ליד. בנינים החזילו בעניני הלכה והשבתה המטבת היראה במניה.

אשר נתן מה גביר רבנו בעל כ"ס במהצית השקל וה"ס שהוריו לו — לדא'ת לו כל חקלה הקדושה נעלמה בהצית השקל. החזילו להשוע' מי ה' האורון אשר הוציאו ב"דו — חלה שול' שהחזירה — א"ה המטבת אה"א — ק"ס אשר משיחי השולחן לופ' אשר איש על של מקדוהו בכבוד לא לכישי את מושיח'הו יחפשו בכ"ס על כל המסכ'ים ללא יצא מחלל' — כי לא ק"ה כדבר הזה בין חכמי ישראל. ק"ס אשר אה"א ויאמר — ומה יצדעו ופי' השרד רבנו על כדון דא — אלא לא לחש' כי א"ס ע"ד לחכות שעה אילי בנינים תמצא ונא לא לחלל כבוד הורו ח"ה חסיד' כולל להצטי'הו.

שוב המשיחי במלפניהם אבל פני רבנו בעי"ס לא ה' לו כי נאבחה לו מטבי' כמ' מהצית השקל. ע"י רה השעה והמטבת עזי'ן לא נראתה. קראו לעשרת את אשר החליטו. ק"ס הלה שוב ויאמר אמנם אברהם אבל האלה'הו לרבי אה"א אשר ע"ד לחכות חצי שעה בכ"י

עצת ה' היא חקיק. קדוש ה' חיים ככה חזרנו וקייסמי העלי רוח ה' בודו אה"א — ולא נתנו גבורי כוח ערבי דבר' באה"ה. מנהי' נעמ'ה קראו עז'ה בכל מקום ובקו'ם, האנשים רבנו חיים סופר בעל חזון חיים, ש"ע'י חיים ועוד אב"ד עסק' יצא למ"י חיים בלתי'הו א"ה, אשר רבנו זוסון סופר ז"ע בעל יקדו'הו אה"ה וע"כ סופר וספק'הו ועוד, יצא בוק'ם כדוד'הו אה"ה הקדוש רבי נפתלי סופר אב"ד קרא'הו בורג פעשי'הו צדוקי בעל סטה אפ"ר'ים וע"כ בא"ה ר" גנסי, בהציא קייסא רבנו רבי שמעון סוליס ז"ע בעל עז'ר חיים ש'ם נפשו בכפי' הוריו מלחמה ה' בוזים ע"ד רשות, ועוד ועוד אה"ה'הו הורו כל יר' הורו דובר ה' בנפ' כפי' ור"ף, לא חס' על כלום כי ידעו שזאת מלחמה מנהי' — כל צדוק וצדוק ברוכ'הו הוא העיר וקרא להמלכות'הו — לא נור ולא שקטו באשכ'הו ה' חופפת על כל המשיח.

המלחמה היתה בפלג היקפה והמנומנה רבנו בעי"ס העיר את הצדוק רבי ששון פאלד בסערד'הו'הו. ירא' ה' והורו לדבר' ולו קשרים ע"ד בית המלכות. הלה העמיד את עצמו בהנהי' ואונ' לריות רבנו בעי"ס. חס"י ג"ס לא נה ולא שקט כ"ס גנ'ר המשיח ע"כ והשילו את כל אונ' והונ' בכ"ה ויצלית חס"ה לרוב'הו מהציה'הו בפניה כ"כ את של המלכות ותר' בות. וה"ה מהמנה' ובפניה מנהי' העבר'ים — ויצעצ'ו ל"ה בבר' להם.

אכן נא' ה' והנה זאת כי לעשות הסוד רבי ששון פאלק ה' קשרים ע"כ ראש המלכות מל ביטא' ר"ס אל'י חס"ה. במלפניהו צד'הו ש"ר המהלכה לעמא'ם עושי רשעה בהחש' ע"כ והחללי ע"כ ששים. ק"ס אה"ה ראש המלכות הוא ויאמר אה"א ה' לע"י ישראל הוא שבת'הו של ע"י ישראל ונ"כ של אונ'הו העולם והוא צד' לצד הארצי'הו.

עוד מדבר רבי ששון פאלק ע"כ ראש המלכות הנהי'הו אשרו המלכות'הו של השכלה שצד' לטובה האשכנז'הו. והנ' רשות לייסד קהילות בישראל ע"פי חזון הבשר'הו ונמנה אה"ה'הו בירד'עו — גאוג' מצוקי ה' אה"ה ובר' חצ"ה א"ה אה"ה עמ'ה מיד' הרשעים ולא תשיבה כפי' וצ"ע הנקיים בהחיות אונג'ן — בכל מקום ובקום את שוק עשרת אנשים עושי וישומ'הו חרות וקדושה ה' — לאספו ויסדו להם קהילה ע"פי שי'ע יצא'הו קלום ר"ב ח"ה וירא ה' חכם ונב"ה'הו עשה להם ה"ה. לכ"ס הנה'הו ויראה ואת נשותיהם חיי סוה'הו קדושה ע"כ ישראל הונע' מוה"ה יסדו מוה"ה מורת חס"ה. בכל אתר ואה"ה. לא חסו על בנינים ורבו'הו של קהילות עונו את חילה לאה"ה'ם לרשע' ארץ ש"ס ציערה'הו א"ה ורק בנשיבת'הו נפש בניה' ויחזיקו ל"כ נוח — נטלו כול' כבוד המשיח על כסמ' והא"ה'ם — וכל מקום שיהי רק מנין יהודים עושי דבר ה' לקדו'הו להם ראש'הו וכו'ה'הו.

עבודה עקית נשטתה אשר איש לא יוכל לזרחהו ורובה ככולהו היתה מנהי'הו בלב רבנו בעל כה"ס —

זכרון הקהילות

קהילת וערבוני ורבותיה - פרק שני

רבי דוד בר"ג שהיה גדול משכמו ומעלה בתורה וחכמה הביא מטופולטשני לווערבוני את הגאון העצום רבי בנימין וואלף זי"ע בעל שערי תורה. הגאון הנ"ל היה מיחידי גדולי אונגארן – וטרם שהכירו ונתגלה אור כח תורתו גדולתו ותפארתו של הגאון הזה. בן גדול לאביו הגדול בעל שמן רוקח זי"ע. בכתב הרבנות כתבו אנשי וערבוני לבעל שערי תורה 'הנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לו' ר"ל וערבוני ופישיטאן ששמשו אז כקהילות גדולות ומפורסמות הן בבחינת שמש וירח - ואחד עשר כוכבים הן, אחד עשרה גלילות - משתחווים לו. אכן בכח תורתו העצומה נהל הגאון האדיר הזה את קהל מרעיתו ודבריו נשמעו למרחוק. שם הרביץ הרבה תורה ויראה והיה זקן שיושב בישיבה העומדת לתפארת, ושם וערבוני יצא למרחקים.

הגאון הנ"ל היה חתנו של רבנו רבי אפרים זלמן מרגלית זצ"ל מבראדי. הגאון רבי דוד וועסלי זצ"ל דינא רבא דפרסבורג המעטירה סיפר פעם בשבחו של בעל שערי תורה. כשהאחרון היה חתן כיבוהו חכמי בראדי בדרשה בקלוזיז שם. רבי בנימין וואלף היה עוד צעיר לימים כבן שש עשרה. בשבת בבוקר מצא החותן הגדול את חתנו הצעיר נבהל ונרגש מאימתא דצבורא של הדרשה. פייסו רבנו אפרים זלמן באמרו לו: בני, יתכן שיש בין חכמי בראדי מישהו שידוע יותר ממך, אבל בטוחני שאין מישהו שידוע יותר 'טוב' ממך. הסברתו ודרך למודו של בעל שערי תורה עלה על כולם.

בימיו עלתה ונתעלתה קבילת וערבוני. והרבה טובה יצאה לעולם משם. בשנים האלה עמדה עריסתו של רב האי גאון רבנו יוסף חיים זוננפלד זי"ע, במקום שהוא. אשר בצדקותו ובתמימותו חימם והאיר גם את ארה"ק והניח כאן את היסוד לדורות הבאים ליודעי ה' ושומרי תורתו. זקנו היה חד מבי דינא רבא של וערבוני בעל מקובל וטהור רוח – פרוש מכל דברי העולם.

למלא מקום של השערי תורה הביאו את בנו, הגאון האדיר בעל דברי ירמיה' על הרמב"ם רבי ירמיה לעוו זצ"ל. הגאון הזה טפח בכוחותיו העצומים בדרכי אביו הגאון, עלה והצליח. וק"ק אוהעל שהיתה אז אחת הקהילות היותר גדולות בחרה בו לרבם. אחריו מינו את הגאון רבי שמואל זומר זי"ל, גאון גדול ובעל מעשה רב. הגאון הזה הלך מוערבוני לפאפא לכהן שם כרב.

כעת שמו אנשי קהילת וערבוני את עיניהם על גאון אדיר אחד מגדולי תלמידי החת"ס הנהו הרב רבי חיים הערש מנהיימר זצ"ל. בהיותו עוד ילד נכנס לישיבת בעל החת"ס. חריפותו ושקידתו היו מפליאות. וכך נתקבל רבי חיים צבי שעוד לא ה' בר מצוה ליישיבה הרמה של החת"ס. מקרוב ומרחוק באו העדרים לשוב מבאר מים חיים של ישיבת רבי חיים צבי מנהיימר זצ"ל.

בין גדולי תלמידיו נמנה הגאון החריף העצום רבנו יוסף אלימלך כהנא זצוק"ל אב"ד צעהלים ואח"כ אב"ד ור"מ באונגוואר - מספרים ממנו שאמר בשם רבו הגאון רבי חיים צבי מנהיימר שרגיל היה לו לומר אחרי שנתקבל אב"ד בצעהלים 'יוסף אלימלך למוד למוד כי תוכל להיות עוד רב באונגוואר', והגאון הזה תלה הרבה שקבל את הרבנות שם בהבטחת רבו.

בזמן כהונתו שמש גאון עצום לראב"ד בוערבוני, הנהו הגאון רבי ישראל פרידמן זצ"ל הנקרא בפי כל רבי ישראל קערט זצ"ל תלמיד נאמן לרבנו יחזקאל בנעט זצ"ל אב"ד ניטרא הידוע בין חכמי זמנו לבעל עמודא דנהורא. הגאון רבי ישראל קערט היה מורה הוראה ממדרגה ראשונה ופוסק הלכות מוצקות איתן. בקי גדול ופשטן נפלא. הרב פנחס זליג שורץ ז"ל כתב ספר מצפה יחזקאל ורבותיה דיחזקאל, אשר שם פרשת גדולת הגאון רבי יחזקאל בנעט זצ"ל ותלמידו הגאון רבי ישראל קערט זצ"ל. מן האחרון נשאר הגהות על כל הש"ס וראשונים וד' חלקי שו"ע – חלק מהם נדפס בשם המסביר. מקום מנוחתו בוערבוני בין בעל שערי תורה והגאון ר' קופיל חריף זי"ע. רבי ישראל קערט הוא אביהם של הגאון המפורסם רבי דוד פרידמן אב"ד צעהלים והרה"צ ר' נחמיה זצ"ל רב של ביהכ"נ מרפא לנפש בווען.

זכור ימות עולם

הגאון ר' יואל פולק זצ"ל אב"ד חוג חת"ס ת"א

בשנת תרצ"ט גירשו הנאצים ימ"ש את יהודי בורגנלאנד שבשבע הקהילות, ומה שהיה נראה בשעתו כצרה התברר בסוף כהצלחתם, כשהרבה מהם עלו לארה"ק וניצלו מהמלחמה הנוראה. יהודים אלו היו את הגרעין המרכזי לייסוד חוג חתם סופר בארה"ק, כשאח"כ מצטרפים אליהם פליטי הגולה. בין הבאים היה הגאון ר' יואל פולק זצ"ל יליד טארקבצו שבהונגריה אשר שימש כרב עוד בחו"ל ובבואו ארצה נמתנה לכהן כרב חוג חת"ס בצפון ת"א.

שבט תשי"ח. הגאון ר' יואל בביקור ובבחינת תלמידים בתלמוד תורה דקהילתנו, יחד עם משלחת מנכבדי קהילת חוג חת"ס ת"א.

בבחינת כיתתו של המלמד ר' יעקב משה בראון (עומד בלי כובע).

בבחינת כיתתו של המלמד ר' שרגא אלטמן (עומד לצידו).

